

Entrevista a Francisco Pannon Estrabau

Rosa M. Masana Ribas

Hola Francisco què tal?

Vaig fent

Volia escriure quelcom de la pagesia de Torrent d'anys enrere, li puc fer unes preguntes?

Digues.

Sou nat a Torrent?

Sí, ara estic a punt de fer 90 anys, vaig néixer a una casa tocant a l'església, a can Boxiner número 24, el dia 7 d'octubre de l'any 1926. El meu pare Francisco, conegut per Pitu, també era d'aquí però la meva mare Pepita Estrabau, coneguda per Pepa, havia nascut a Matajudaica. Hem sigut tres germans, el Narcís que va néixer al mas Oller on ara hi ha els vins de Mas Oller, la meva germana Angelina i jo.

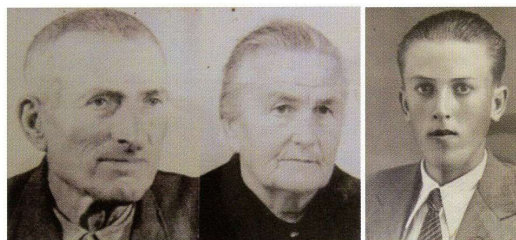
A la porta de can Boxiner amb els meus pares, meva germana i jo

Can Boxiner a l'actualitat, que és segona residència (imatge Rosa M. Masana)

El Narcís era el gran i no va estar de sort a la vida perquè va haver de marxar a fer el servei militar no trobant-se bé, tenia febre i va estar quatre anys rondant-la de un costat a l'altre fins que va tornar a casa molt dèbil. Nosaltres vàrem fer els possibles per tirar-lo endavant però en aquell temps la penicil·lina anava escassa i a més se'n feia estraperlo. La feien arribar per la platja de Pals, on precisament allà hi havia un control de la Guardia Civil. Finalment en Narcís no el vàrem poder salvar i l'any 1949 va morir.

El seu fill Narcís casat amb Margarita Carreras em diu: Esperat que vaig a veure si trobo unes fotografies. Mira aquí hi ha els avis i l'oncle Narcís.

Narcís Pannon i Pepita Estrabau Narcís Pannon Estrabau

Que bé les imatges!, eren eixerits tots tres!

La Isabel, muller d'en Narcís, comenta: Si que ho eren i l'àvia de jove era molt guapa com també la seva filla.

Francesc, quin treball va fer de jove?

Sí, anava a jornal. A poca edat ja treballava a l'arròs de Pals, penso que anava amb el grup anomenat de la Pòlvora. Quan plantàvem l'arròs, al final del dia et quedaven els dits mig menjats. Feia dues coses a la vegada perquè quan plegava de l'arròs anava a treballar a casa d'en Curanta, un barber de Pals.

Vàrem viure uns anys molt durs perquè quan va esclatar la guerra jo tenia 10 anys i no es trobava res per menjar, la carn no la coneixíem, teníem una cartilla de racionament que amb ella podíem anar a buscar alguna cosa per alimentar-nos.

Encara recordo que portaven persones a la carretera vella de Torrent per afusellar-les. Vaig veure mort amb tres trets al cap a Antoni Puig, un xicot de Begur que era amic del veterinari Massanes. El lloc on els varen matar ara està senyalitzat amb una creu.

Quina impresió que li havia de fer essent tant jove com era.

Ja ho pots dir, la guerra és molt cruel. Després passaven amb un carro a recollir els morts. Durant la retirada per la carretera que va a Pals hi caminaven moltes persones, algunes d'elles havien arribat amb el tren Petit.

Mira, en aquesta fotografia es veu la porta del darrera de la rectoria que era per on intentava escapar-se el mossèn Salvi Cateura, de primeres no el van poder agafar perquè es va amagar per entremig dels camps, però al cap d'un mes el van descobrir i el varen matar. Els cacics que havien sigut bons no els mataven.

Com vol dir?

Doncs que si l'amo era una persona bona pels treballadors el respectaven, com ho era en Sagrera de la fàbrica de suro de Palafrugell. L'aviació no parava de tirar bombes, ara que a Palafrugell no en va caure ni una.

No!, i com va ser?

Sí, perquè allà hi vivia la família d'en Pla i a més a Palafrugell hi fabricaven bombes o material per fer-les. El suro era una indústria molt potent!

Va fer d'altres feines a més de l'arròs?

Vaig treballar per aquests camps amb el conreu del blat, l'ordi i la civada. Segàvem amb la dalla o amb la falç. De blat de moro no se'n plantava perquè la sequedat del terreny se'l menjava. A casa també teníem un petit ramat.

Després vaig anar a treballar al mas Rostoll, que en el seu temps era un dels masos més bonics de la Costa Brava. M'hi vaig estar 52 anys.

Mas Rostoll l'any 1950 aproximadament.

Tants?

Sí, en total 52. Quan em vaig casar hi va venir també la Dolors, la meva dona, i fèiem de masovers. Els de can Rostoll es van portar molt bé amb alguns veïns perquè a en Pere Rocas, Baldiri Gironés i els del mas Sanador els hi van vendre un tros de terreny a cadascú d'ells perquè poguéssim fer-hi l'era del batre.

El meu pare es va comprar, de segona mà, un tractor Bulldog Lanz que tenia un tub d'escapament estil xemeneia en un lateral, feia un fum impressionant que a més l'havies de respirar. També es va comprar una màquina de batre.

Màquina de batre amb tota la família i amics.

El tractor amb la Margarita i en Narcís.

Havia anat a pelar suros i a treure l'escorçar dels pins i amb el carro i el cavall feien tragines de material per la construcció, i també anàvem a buscar sorra a la platja de Pals. Una vegada un dels cavalls que tenien, no era en Galán, que aquest era molt noble, el que et dic era enter, o sigui que no estava capat, va passar una femella i en sentir el seu flaïre s'aixecà sobre les dues potes.

De content?

Possiblement sí. Jo, amb la intenció de voler-lo fer creure, li vaig donar un cop al cap amb el pic, però posat amb horitzontal, i el cavall va caure al terra mig estabornit. Les persones que ho van veure em van dir: No diguis res, que no senti la teva veu, perquè no ha de saber qui li ha donat la trompada.

En Francisco i Narcís amb el cavall Galán

Llavors pla, li hagués perdut el respecte.

Sí, els cavalls tenen molta memòria i te la podrien portar votada.

Algunes vegades també havia anat amb el carro a buscar fems que duïen de Barcelona amb el Tren Petit, l'utilitzaven per adobar el jardí del mas Rostoll.

Fems de Barcelona, que no n'hi havia a Torrens?

Sí, però es necessitaven pels camps.

Com us vàreu conèixer amb la Dolors ?

La Dolors Sabrià Delfó era de Sant Feliu de Boada i sortia amb la meva germana i per això ens vàrem conèixer.

Pensava que no us haguéssiu conegut al ball.

No, perquè al ball hi anàvem molt poc, preferíem més anar al cine a Palafrugell. La Isabel comenta: *Ui! Li agradava molt anar al cine i en fa un breu re-*

pertori de les pel·lícules d'abans com "Lo que el viento se llevó" i d'altres.

Diada de les noces de Francisco i la Dolors.

Quin any us vàreu casar?

Ens va casar el mossèn Francisco el dia 17 de setembre de l'any 1951 i per celebrar-ho vàrem fer un dinar al mas Rostoll.

A quina hora?

A quina hora de què?

De la cerimònia em referia.

Aviat, però no recordo l'hora que era.

La Dolors no està massa bé.

No, ara està allà a fora prenen una mica el sol. Tenim cinc néts, per part de la nostra filla Margarita, que és la gran, en Josep, la Maria Àngels i en Carlos i també dos besnéts, la Diana i en Pau, i per part de l'altre fill, en Narcís, l'Anna i la Marta.

-En Narcís li diu al seu pare: Has explicat que et van tirar un tret?

Ah sí!. Resulta que una nit quan vaig plegar de la barberia de Pals, anava cap a casa amb la bicicleta. No sé com va ser, però la qüestió és que no vaig veure com el Guardia Civil em va fer llums, ho vaig confondre per algú que fumava, en veure que no n'hi havia fet cas, va i dispara. La bala em va passar prop de l'orella perquè vaig sentit xiulet. Sóc viu de miracle! La sorpresa va ser quan vaig veure que el Guardia Civil era el mateix que unes hores abans havia afaitat. Una mica més i m'afaita ell a mi.

De l'avi Xico també en té una anècdota.

El meu pare anava amb el carro i el cavall i en passar per davant d'un control de la Benemèrita, va dir ¡alto Caudillo! Els civils el van interceptar dient-li: ¿Qué ha dicho Usted ?, he dicho, ¡alto Tordillo!. Mi caballo se llama Tordillo. No va passar res.

El meu pare era picapedrer i també cap de l'estació del Carrilet de Torrent. Mira, encara guardem aquesta fotografia i també aquest morter que va fer ell.

El morter fet per en Francisco Pannon. (Rosa M. Masana)

Què interessant, tant la fotografia com el morter. Sí, són coses d'abans que sempre és bonic guardar-les.

Bé Francisco, moltes gràcies per explicar-nos una part de la història de Torrent per la revista El Llentiscle.

Ja ho sap.

Nota: Totes les imatges han estat cedides per la família Pannon Sabrià, menys les indicades amb R.M. que ha fet la impressió l'autora del article.

Referències

[1] A la dècada dels anys cinquanta a Pals hi havia els barbers: Tòmas Curanta, Pere Jofra, Pepito Mir, i Joan Ortells (més conegut com en *Collantes*) Rosa M. Masana Ribas. Històries de Pals, explicades pels palencs. Barcelona 2012.

[1] Robert Casas un veí de la Bisbal explicava que ell de petit al veterinari Massanes li tenia molta por, perquè quan anava a casa seva a sanar els porcs, després li deia: Vine que ara et toca a tu.

[1] A Palafrugell durant la guerra civil els tallers mecànics de can Corredor, Dellonder, Gallard i Trill van reconvertir la seva activitat inicial en la fabricació de material de guerra en especial Espoletes K T- 1 sense carga explosiva que s'exportaven a Barcelona. Adriana Serrano Gasull. Fàbriques d'armament a Palafrugell durant la guerra civil. Primer premi escolar "Mestre Sagrera" Col·legi Sant Jordi 23/4/2007 Disponible digitalitzat al Arxiu Municipal de Palafrugell. <http://palafrugell.cat/serveis-ciutadania/arxiu-municipal/consulta-en-linia/premis-mestre-sagrera>

En Francisco és el que està al centre junt amb la seva muller, just a sota el rètol de l'estació de Torrent i acompanyat d'altres persones.